

PRIDIGA

o priliki

blagoslovljenja peterih novih zvonov

za novo farno cerkev blažene Device Marije,
matere milosti v Mariboru.

Govorili

premil. knez in škof lavantinski

Dr. Mihael Napotnik

v začasni cerkvi oo. frančiškanov

na devetnajsto pobinkošno nedeljo,

13. oktobra 1895.

V Mariboru, 1895.

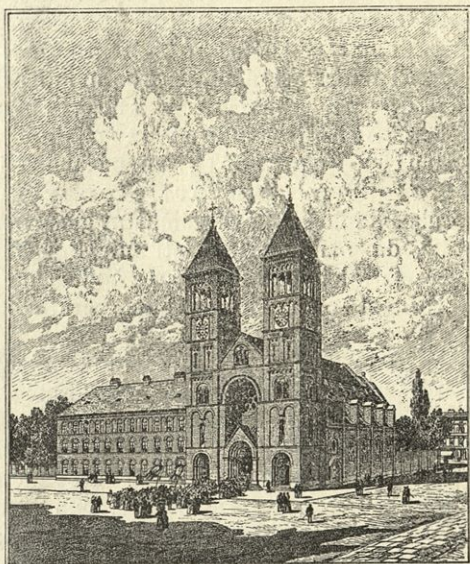
Založila družba za zidanje frančiškanske predmestne župnijske cerkve.

Tiskala tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

GS I 775 364

202009122

Danes, ko slišite glas njegov,
ne otrpnite v svojih srcih.
(Ps. 94, 8).

V Gospodu pobožno
zbrani kristijani!

Prijetna je godba, kadar vbrani glasovi doné po zraku, in nič ne moti, nič ne kazi in ne kviri umetne skladnosti. Vojščak, še tako vtujen in spehan, zopet oživi, in pogum mu širi in širi prsa, da bi mahoma udaril na sovražnika, ko zasvira blagoglasna godba. — Krasno je petje, ki prihaja iz čistih

grl dobro izurjenih, navdušenih pevcev. Golo resnico govori modri Hiponec, sv. Avguštin, ko pravi: »Kako vendar sem milo jokal pri popevanju hvalnic in psalmov. Glasovi so mi doneli na uho, resnica pa je silila v srce, in plamen strahú božjega je švigal iz njega. Vroče solze ganutja sem točil, in bilo mi je tako milo pri srcu in tako prijetno v duši.« — Lepe so orglje, kadar njihovi veličastni glasovi bučijo po cerkvi, bodisi da oznanjujejo sveti mir Božičnega praznika, ali veselo alelujo Velikenoči, bodisi da vzbujajo žalost in otožnost na resno-mili dan vernih duš.

Godba, petje, orglje — kako moč imajo vendar do človeškega srca. Sedaj je zelo razveselijo in sedaj globoko užalijo. In potemtakem kaj čuda, da jih je posvetila sveta cerkev službi božji? Pa ta naša skrbna mati, ki nas spremlja od zibe do groba in še čez grob, ker moli za svoje umrle otroke, ona je našla poleg godbe, petja in orgelj še drug primeren pripomoček, da govori k srcu svojih vernih otrok in da jih vodi kakor ljuba mati svojega dragega otroka in to ne le samo doma, temveč tudi daleč proč od hiše božje. In to je zvon, ki nekako razširja in razteza službo božjo, ker ne opominja le obiskovalcev cerkve, marveč spodbuja tudi popotnika na cesti, jetnika v ječi, vojaka na straži, delavca na polju, bolnika na postelji, uradnika v pisarni, učenjaka pri preiskavah, naj mislijo vsi na Boga in naj služijo njemu. O kdo bi pač vredno ocenil pomen, ki ga zvon ima za povzdigo cerkvenega mišljenja in življenja!

Srečna duhovnija, katera sluje zaradi lepega cerkvenega petja, ki tako globoko sega v človeško dušo. In tako blagglasno in miločutno petje se razlega pogostoma po tej cerkvi Bogu v slavo in vernikom v spodbudo in povzdigo k višim rečem. Toda nič manj srečna je župnija, ki ima vbrano, leposkladno zvonjenje. In tudi to ima od danes naprej tukajšnja predmestna fara. Oskrbeli ste si, predragi župljani, z združenimi

močmi, kakor novo cerkev, tako nove miloglasne zvonove. In jaz sem na željo Vašega častitega, za božjo čast in vzveličanje Vaših neumrljivih duš nevtrudno delavnega župnika-oskrbnika o. gvardijana Kalista Herica prav rad sem došel, da posvetim in blagoslovim nove zvonove. Po slovesni sv. maši bodem opravil to veselo delo, in dne 27. tega meseca se bode posvečenih zvonov mili glas prvikrat razlegal po Mariborskem mestu in njegovi lepi okolici, se bode razlegal po prijaznih gričih, vinskih goricah in divnih dolih, vabeč Vas, da pojete hvalo večnemu Bogu za pridobljeni dar, za pre-jete dobrote božje.

Predragi kristijani! Največe veselje današnje nedelje so nedvomno novi zvonovi. Kjerkoli se srečata danes dva farnika te duhovnije, govorita gotovo o tej novi, cerkveni pripravi. In potem kaj čuda, da sem se tudi jaz odločil za kratko besedo o posvečenju in o pomenu cerkvenih zvonov? Zvonovi, dasi so mrtvi in mutasti, govore vendar dovolj glasno in umevno za pobožnega kristijana. In resni so nauki in koristne so resnice, katere oznanjajo cerkveni zvonovi. Zato Vam, preljubi v Gospodu, kličem s svetim psalmistom: »Danes, ko slišite njihov glas, ne otrpnite v svojih srcih.«

Ti pa, o sveti Duh, delivec vseh milostij in naš posvečevalec, pridi, pridi ter napolni mene in moje mile poslušalce s svojimi sedmerimi darovi! Salve regina, mater misericordiae! Češčena si kraljica, mati milosti!

I.

Prav stara je sicer navada, da se rabijo zvonovi pri službi božji. Saj je nosil že viši duhovnik v jeruzalemskem templju krasno oblačilo, na katerega koncih je viselo dvanaest iz čistega zlata vlitih zvončkov, da bi njihovo milo zvonjenje poviševalo službo božjo. (II.

Moz. 28, 33. 35). Vendar pa še v prvih stoletjih niso imeli kristijani zvonov, ker so morali večinoma na tihem v podzemeljskih jamah in skrivnih brlogih opravljati svoje svečanosti. Pač velika žalost, kaj ne predragi? Ali ne zavlada globoka žalost, ko vtihnejo in obmolknejo zvonovi na Veliki četrtek? In takošna doba tihe žalosti za vernike so bila prva tri stoletja po Kristusovem rojstvu. Pa kakor vskipi vsako krščansko srce veselja in radosti, ko na Veliko soboto zapoje zvon z visokih lin, oznanjujoč veselo vstajenje, tako radosten čas, bi rekel, je napočil za cerkev, ko je v začetku četrtega veka vrli cesar Konstantin Veliki dovolil kristijanom, da smejo očitno po svoji sveti veri služiti troedinemu Bogu. Začeli so sedaj kristijani zapuščati svoja skrivališča in zidati lepe hrame in hiše božje. In kmalu so sprejeli tudi zvonove za cerkvene slovesnosti.

Nekateri trdijo, da je sv. Pavlin († 431), škof v Kampanjskem mestu »Nola« pri Neapolju, omislil in vlil prve zvonove. Drugi pa resnijo, da je irski škof, sv. Fokern, ki je umrl okoli leta 490 in katerega časté zvonarji za svojega patrona, iznašel in vlil prvi zvon. Bodi temu, kakor bodi, gotovo in dognano je, da je že v sedmem stoletju papež Sabinijan (604—606) vpeljal zvonove v cerkvi, in da so pri njegovem pogrebu v Rimu prvokrat peli zvonovi mrtvaške žalostinke. Od te dobe se je poraba zvonov pri cerkvenih opravilih v kratkem razširila po vsem krščanskem svetu. Ni dolgo trajalo, in šteli so si najbogatejši plemiči v posebno čast, ako so mogli za cerkve in kapele priskrbovati zvonove, ki so nosili njihova krstna imena. In tako se je našlo tudi v tej fari mnogo blagodušnih dobrotnikov, ki so oskrbeli petero zvonov, katerih prvi in največi tehta 4121 kilogramov ali okoli 82 stotov in poje glas G; drugi šteje 2488 kilogramov ali 48 stotov in ima glas H; tretji je težek 1300 kilogramov ali 26 stotov in poje glas D; četrti ima 700 kilogramov ali 14 stotov in zvoni glas g; peti in najmanjši tehta 311 kilogramov ali 6 stotov in doni glas h. Vbrani so torej ti zvonovi v soglasju Gdur in tehtajo skupno 8920 kilogramov ali 176 stotov. Vsa

teža pa z opravo vred znaša 14.200 kilogramov ali približno 282 stotov. Iz teh podatkov smemo sklepati, da bode to zvonjenje krepko, krasno, veličastno.

Pa kakor je raba zvonov v cerkvi starodavna, tako so tudi obredi ali ceremonije staročastite in prepomembne, s katerimi blagoslovlja cerkev nove zvonove. Po zvunanem je to blagoslovljenje močno podobno sv. krstu, posebno ker se k temu opravilu tudi kumi ali botri jemljejo. Vendar pravi krst to ni, ker se zakrament sv. krsta deli le umnim stvarjem in živim, ne pa neživim in brezumnim; mnogoveč je ta obred le blagoslovitev, ki kaže, da se zvonovi odločijo od drugih stvari in se posvetijo Bogu, njegovi službi ter da so nekako podobni živim stvarjem, ki stopijo s farniki v duhovno zvezo. Nimajo sicer src, ali vendar z župljani žalujejo in se radujejo; nemi so, vendar znajo govoriti in sicer o raznih priložnostih različno, a takó, da jih prav dobro umeje in čuti vsak verni kristijan.

Psalmi, katere molijo škof in duhovniki pri posvetitvi zvonov, so tako odbrani, da bi se naj Bog usmilil kristijanov in je mogočno branil, ker prihaja od njega vsak dober in popoln dar. — Po odpetju lepih psalmov se zvon znotraj in zvunaj umije, kar pomenja, da mora vse, kar se Bogu izroči, čisto biti in brez madeža, da morajo torej farani na zvonov klic s čistim srcem prihajati k službi božji. — Potem se zvon mazili sedemkrat zvunaj in štirikrat znotraj v podobi križa in med molitvami. Maziljenje s sv. oljem in sv. krizmo pomenja milost božjo, katera težave pri izpolnjevanju božjih zapovedij slajša in lajša ter podaje moč zoper skušnjavca in zapeljivca. In sveti križ je bogati vir, iz katerega tekó vse milosti, kakor je molitev tisti pripomoček, s katerim si izprosimo potrebnih milostij. Sedmero zvunaj napravljenih križev pomenja, da vabijo zvonovi kristijane k prejemanju sedem sv. zakramentov, teh sedem sadov na drevesu križa, in pa k molitvi s pogledom na svetopisemske besede: »Sedemkrat na dan Te

hvalim zavoljo sodeb Tvoje pravice«. (Ps. 118, 164). In četrta notranji križi kažejo, da bodo zvonovi od vseh štirih strani klicali in vabili kristijane k poslušanju besede božje takó, da smemo o zvonovih reči, kar je sv. apostol Pavel rekel o apostolih: »Po vsem svetu je šel njihov glas, in do konca zemlje je segala njihova beseda«. (Rimlj. 10, 18).

Pri maziljenju prejme zvon ime kakega svetnika ali kake svetnice, to pa v znamenje občnosti svetnikov, v kateri so kristijani na zemlji, duše v vicah in svetniki v nebesih. Zvonovi so pa v sredi med zavezniki, so tolmači med kristijani na zemlji in svetniki v nebesih. Prav častljiva in sveta imena dobijo danes blagoslovljeni zvonovi. Prvi in najteži bode imenovan »Mati milosti«; drugi »Franc-Jožef«; tretji »Antonij«; četrta »Filumena«; peti in najlažji »Štirinajsteri pomočniki«. Glejte, preljubi poslušalci! Vsi ti izvoljeni svetniki in svetnice božje Vas bodo z bronastimi jeziki težkih zvonov neprestano opominjali, da hodite za ljubim Jezusom po potu v večno izveličanje. — Po dokončanem maziljenju se postavi kadilnica z dišečim kadilom pod zvon v opomin, naj se molitve iz naših src vzdigajo kakor duhteča vonjava proti oblakom, da bomo po besedah sv. apostola Pavla dober, prijeten duh pred Bogom (II. Kor. 2, 15), in v znamenje, naj bode povsodi, kamor pridoni glas zvonov, vse tako polno milosti in blagoslova, kakor je notranji prostor zvona poln dišave.

K sklepu vse slovesnosti poje dijakon prelepi evangelj o blagih sestricah sv. Marti in sv. Mariji, ki sta obedve skrbno stregle Jezusu — prva telesno in druga duhovno. In to opominja Vas, predragi kristijani, da delate z dobrim namenom vse za Jezusa. Da, tudi zvonovi kličejo visoko z zvonika: »Kristijani, iščite pred vsem božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo Vam bode pridodano«. (Mat. 6, 33).

II.

Preljubi v Gospodu!

Doslej smo govorili o pomenu svetih obredov ali ceremonij pri posvečevanju novih zvonov; sedaj si še v koristen poduk oglejmo razna opravila posvečenih zvonov. Pač mnogovrstni so nauki, katere oznanjuje kristijanom zvon, katere nosi kakor poslanec z nebeških višav daleč tje med verno ljudstvo. Kakor so popevali angelji nad Betlehemom o rojstvu Izveličarjevem: Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so svete volje, podobno pojó tudi zvonovi čast Bogu na višavah in mir svetovoljnim ljudem na zemlji.

Gloria et gratiae Deo in excelsis! Čast in hvalo Bogu dajati, vabijo najprvo zvonovi katoliške kristijane. Že pred solnčnim vzhodom zapoje zvon in te, ljubi kristijan, opomni, da mora biti tvoja prva misel, ko napóči dan, Bog tvoj stvarnik. Svetuje ti, da začneš dan z Bogom in se pred vsem hvaležno spomniš Jezusa, ki je pregnal noč greha in temoto hudega duha. Zatorej kadar slišiš zgodaj v jutro glas njegov, ne otrpni v svojem srcu! — In kadar opoldne veličastno solnce najviše na nebo priplava, oglasi se zopet z line zvon ter te opomni, da povzdigneš srce k Bogu, katerega tako lahko pozabiš med vsakdanjimi skrbmi in posli. Vabi te in kliče, da počastiš in moliš božjega Sina, ki je po

svojem včlovečenju z nebes prinesel mir ljudem, ki so svete volje. — In ko na večer ljubo solnce za gore zajde, oglasi se ti večerni zvon, opozarjajoč te prijazno, naj bode kakor prva tako tudi zadnja misel tvoja: vsemogočni in vsedobri Bog. — Tako kliče zvon neprenehljivo: kristijan moli! Pač mnogeokrati bi opustili svoje molitve in pobožnosti, ko bi nas ne svaril zvon in ne vabil vedno. Zvon nas kliče k službi božji, on nas svari pred lenobo v tej zadevi. Res, zvonov mili glas, k molitvi vabi nas. Da, ti zvonovi Vas bodo klicali in vabili v cerkev k sv. maši, k pridigi, h krščanskemu nauku, k spovedi, k mizi Gospodovi, k procesijam in drugim pobožnostim, kakor hlapci in služabniki, katere je po današnjem sv. evangelju porazposlal kralj na steze in ulice, vabit gostov k pripravljeni gostiji. Glejte, da bote zvesto poslušali njihov klic in da bote v svatovskem oblačilu, s čistim srcem hiteli na svatbo. (Mat. 22, 1—14). Zatorej preljubi, kadar slišite njihov glas, ne otrpnite v svojih srcih!

Toda zvon ne poje le hvale in slave Bogu, on poje tudi mir ljudem, ki so blage volje. Sveti mir pa vlada in kraljuje tam, kjer prebiva krščanska čistost. Čista mora biti ruda, iz katere vlijejo zvon, čista celó tistih pen, ki se navadno zbirajo na površju stopljenih rud. Le od čiste kovine dobiva zvon čist in čedno vbran glas. Čim čistejša ko je ruda, tem jasnejši je glas zvona. In čisti glas zvonov je kakor glas z nebeških višav, je kakor klic iz onega sveta, kjer je vse čisto, sveto in popolno. Jasni glas zvona doni in odmeva daleč tje v hiše faranov ter opominja te, naj biva tudi pri njih čistost in nedolžnost. Ali ne, kristijani predragi, ali ne iznenadi prijetno obiskovalca hiša, ki je vsa čista in snažna, ki je v najlepšem redu? Toda mnogo več je vredna hiša, katere prebivalci imajo čista srca, nedolžne duše. Hišni gospodar, poštenjak od nog do glave, je vsem domačim svetla luč, ki jih greje in razsvetljuje. Hišna mati posnema vzglednega moža v čednostih in ga kmalu še preseže; zakaj kakor slaba žena v kratkem prekosi slabega moža, tako doseže in preseže v kratkem čednostna gospodinja krepostnega

gospodarja. In taka blaga dva zakonska imata tudi nedolžne, pobožne in bogaboječe otročiče, ki so najdraži zaklad, so največe bogastvo za poštene stariše, kakor so nasprotno poredni, malopridni, razposajeni otroci najhujša šiba in nesreča za vsaktero hišo. Pogorelo hišo znovič postaviš, po toči stolčeno njivo zboljšaš zopet, namesto okužene črede kupiš zdravo, toda če srca tvojih otrok vsplamené v strastih, če so njihove duše kakor puščave, v katerih ne poganjajo čednosti, ako jih okužijo nečisti grehi, izgubljeni so, in s to izgubo se zanese tudi starišev sreča v grob za vselej. Da odvrnete toliko nesrečo od sebe, preljubi farani, poslušajte zvesto mogočni glas zvonov, ki Vam bodo klicali skozi duri in okna: Čisto in sveto bodi življenje krščanskih družin, to jim daje dober glas in jim pripravlja sladek mir in sladko složnost. Zatorej kadar slišite njihov glas, ne vtrpnite v svojih srcih!

Zvonov glas pa mora nadalje tudi dobro vbrani biti, da se vjema in zлага z drugimi zvonovi, kar daje potem prijetno, mikavno soglasje. Cvetica, še tako krasna, malo dopada sama za se; ali vpleti jo v venec, pridene jo drugim cveticam, kako vesel jo bodeš gledal. Posamezna piščalka orgelj je preenoglasna, pa v zvezi z ostalimi piščalkami kako blagoglasno ti doni. In zvonovi složno ubrani, lepši so od godbe, petja in orgelj; njihova glasba je kakor čarobno, skrivnostno petje nebeških korov. In tako oznanjujejo skladno ubrani zvonovi sladko složnost. Ko stopita ženin in nevesta pred altar, da si izprosita blagoslova in božje pomoči za težavni svoj stan, opominja ju vbrano pojoč zvon, naj živita v krščanski ljubezni, spravljivosti in složnosti. Kar podira zakonskim njihovo srečo, to je nemir in prepir. Zato krščanski možje in krščanske žene, proč s temi nesrečnimi prepiri in spori, ko slišite zvonove peti o miru, o spravi in vzajemnosti!

Nadalje naj pomeni prvo zvonjenje danes blagoslovljenih zvonov, ki bodo dne 27. oktobra kot na če-

trto obletnico oklica do dobrih Mariboržanov za zidanje nove župne cerkve v tem predmestju veselo zapeli, to zvonjenje pravim, naj pomeni prav trdno zvezo in edinstvo med pastirjem in čredo. Pač neobhodno potreben je ta medsebojni mir, ker si neprijatelj toliko prizadeva, da bi ločil pastirja od ovčic in ovčice od pastirja. In ko bi se mu to obneslo in posrečilo, bilo bi po zapuščenih ovčicah. Zato pa naj veže vselej zlati pas edinstva, sprave in sloge pastirje in čredo, da ste vsi enega duha in enega srca. In hvala Bogu! To blaženo edinstvo med dušnimi pastirji in krščansko čredo oznanjujejo posvečeni zvonovi. Res, ko bi bron govoril danes jezik človeški, bi klical glasno v svet: Zvonovi vbrano pojó, ker jih je pripravila vzajemnost med duhovniki in verniki. In tako naj soglasno vbrani zvonovi vedno prepevajo in oznanjujejo neločljivo zvezo, nekajeno soglasje med cerkvenimi predstojniki in njihovimi podložniki, med škofom in škofljani, med župniki in župljani, pa tudi med župani in občani, med oblastniki in podaniki, med cerkvijo in državo, pred vsem pa med Bogom in nami vsemi.

Pa še več ljubi kristijani! Zvon naznanja dušni mir tudi posameznim kristijanom. Glej, na smrtni postelji vzdihuje bolnik, in nemiren strah ga spreha za zavoljo grehov s pogledom na brezkončno večnost. Pa čuj, na spoved pozvanja; in glej, duhovnik grede s presvetim Rešnjim Telesom k revežu bolniku. Milo poje zvonček in vabi k molitvi za siromašnega brata, za trpečo sestro. In res, po prejetih zakramentih sv. pokore, sv. Rešnjega Telesa in sv. poslednjega olja zadobi bolnik tolažbo in pokoj, da moli popolnoma vdan v božjo voljo: Sedaj odpusti, o Gospod, svojega hlapca v miru, ker moje oči so videle izveličanje. (Luk. 2, 29.) — In kakor živim, pojó zvonovi tudi mrtvim mir in pokoj. Če pomislimo, ljubi moji, koliko težav in nalog, koliko skrbi in truda šteje sedanje življenje, moramo pritrditi sv. Pismu, ki pravi, da je boljši dan smrti, kakor dan rojstva, in to pa zato, ker smrt reši vseh bolečin in nas pripelje v kraj pokoja. »Blagor mr-

tvim, ki zaspijo v Gospodu; zakaj njihova dela gredó za njimi«. (Apok. 14, 13).

Toda smrt mora biti takošna, kakoršna je bila smrt mladeniča Najmskega, kateremu je Jezus naproti prišel, ko so ga nesli pogrebci k počitku, in ga je čudežno k življenju obudil. O ljubi kristijani, nikar se ne motite! Vsakemu mrliču ne poje zvon k večnemu počitku, to velja le tistim, kateri v Gospodu zaspijo. Ako človek ne živi, kakor bi moral živeti, molijo duhovnik zastonj ob njegovem grobu: Bog mu daj večni mir in pokoj, večna luč naj mu sveti, naj v miru počiva! Ne tako. Za grešnim življenjem sledi le prerado nesrečna smrt. Kdor v grehah umerje, ne pojde k počitku, marveč v trpljenje. Takemu bi morali mašnik pri pokopu peti: Gorje mrtvim, ki brez Gospoda zaspijo; zakaj oni počivajo od svojih grehov, ali njihova grešna dela gredó za njimi. Zastonj ga kliče zvon v nebo, ker je zanj zaprto. O živite zatorej, ljubi kristijani, sveto in pobožno, da se Vam po smrti odpró vrata v kraj, kjer kraljuje večni mir, prebiva večno veselje, kjer obriše in osuši vse solze vsmiljeni Bog, kjer ni več smrti, ne žalovanja, ne vpitja, ne bolečin, ker je minilo vse poprejšnje. (Apok. 21, 5).

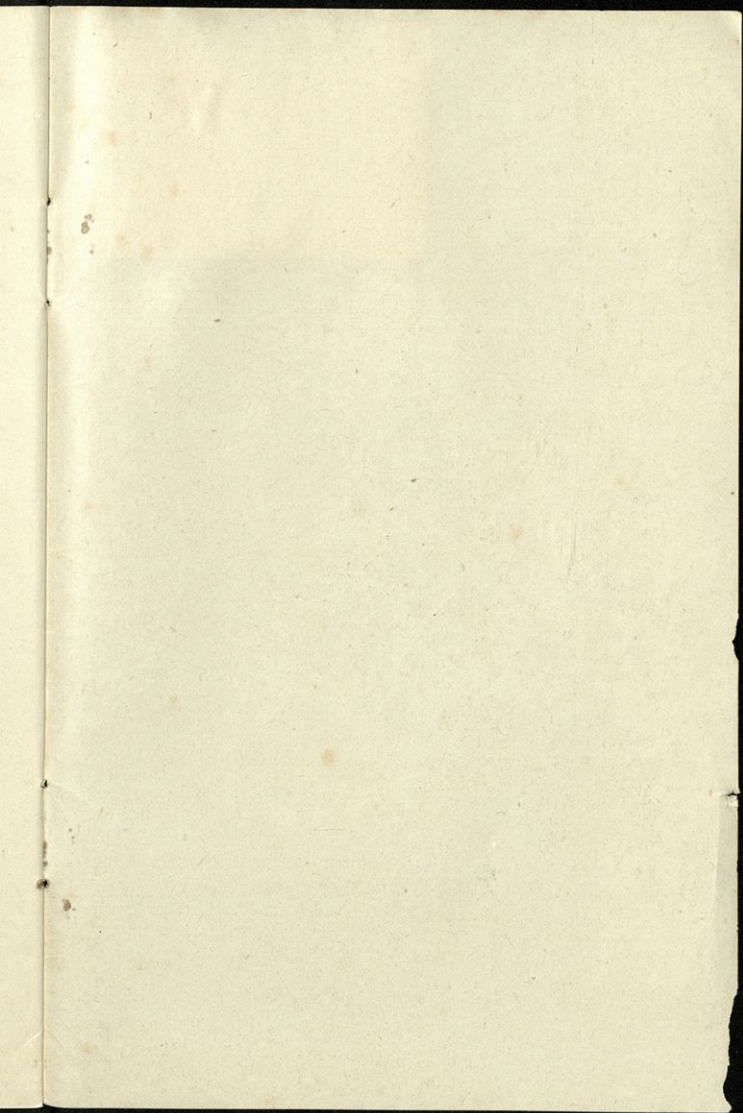
Sedaj me pa ravnokar navdaje in se mi vsiljuje prav resnobna misel. Razodenem Vam jo, da si jo zapomnite in še morebiti drugim priobčite in poveste. Ti zvonovi, katere bodem danes blagoslovil, bodo tudi meni enkrat zapeli, to pa takrat, ko me pokliče božji pastir Jezus Kristus na račun, da ga dam za se, za Vas in za vse svoje nadpastirsko službovanje. Moj Bog, kako bom prestal ta strašni račun! Da ga prestojim srečno, molite že sedaj ze mene, preljubi moji poslušalci! Če v nebesa pridem, mogel bi Vam tam gori pripomoči s priprošnjami in z molitvami.

Ioliko sem Vam, preljubi v Gospodu, hotel povedati o pomenu posvečenja ali blagoslovljenja in pa o opravih novih zvonov. H koncu Vam pa vsem izrekam zaslužen, višepastirsko zahvalo v imenu Marije, matere milosti, v imenu sv. Jožefa in sv. Frančiška, sv. Antonija, sv. Filumene in Štirinajsterih sv. pomočnikov, izrekam Vam, pravim, vsem pristrčno zahvalo, ki ste radovoljno pripomogli k tako veličastnemu zvonjenju, ki stane okoli osemnajst tisoč goldinarjev. Bog povrni in poplačaj prav bogato vsem dobrotnikom in vsakemu posebej. Naj vsem novi zvonovi prav dolgo pojó srečo, mir, zdravje in veselje. Spodobna zahvala bodi tudi mojstru zvonarju gosp. Gössner-ju na Dunaju, ki je dovršil delo, katero bo še poznim rodovom oznanjalo njegovo slavo.

Visoko nad Vami bodo peli posvečeni zvonovi Bogu čast in zahvalo vsem, ki ste je pripravili. Povzdignjeni nad zemljo in povišani k nebesom, Vaš bodo dan na dan klicali in vabili, da se tudi Vi ozirate vedno v nebo, kjer je Vaš pravi dom, kjer kraljuje Vaš Oče in Jezus Vaš brat in Marija Vaša ljuba mati, kjer prebivajo angelji in svetniki, Vaši dobri prijatelji in zvesti pomočniki.

Služite z veseljem Bogu, živite sveto in čisto, ljubite mir božji, in zapel Vam bode ob smrtni uri mrtvaški zvon pesem o svetem miru, pa Vas bode zazibal v nebeški raj. Amen, tako bodi in se zgôdi!

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

GS

I 775 361

202009122

COBISS

